

05.10.2023

Група № 33

Урок № 9

Тема уроку: «Складні випадки синтаксичного узгодження»

Мета уроку: (формування компетентностей): предметні (поглиблене знання учнів про синтаксис; розуміння поняття синтаксична норма; знання фразеологічних одиниць; уміння визначати синтаксичні помилки та виправляти їх; уміння використовувати різні мовні засоби для ефективного мовлення, навички грамотного письма); ключові (уміння вчитися: уміння зіставляти, робити висновки; інформаційні: навички роботи з текстами; уміння узагальнювати знання у вигляді таблиці; комунікативні: уміння працювати в парах та в колективі, навички складання усного висловлення; загальнокультурні: культура мовленнєвої поведінки, розвиток позитивної мотивації навчання).

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 19-20 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. Перегляньте відео до уроку на YouTube:

https://www.youtube.com/watch?v=KS-QaYERKmw&ab_channel

3. Запишіть слова у дві колонки: у першу — з м'яким знаком, у другу — без знака м'якшення.

Кавказ..кий, тюр..ма, різ..бяр, арал..ський, камін..чик, ремін..чик, щіл..ний, емул..сія, мален..кий, електро-паял..ник, астрахан..ці, щонаймен..ший, нян..чити, шахтарс..кий, емал..ований.

4. Законспекуйте матеріал до уроку (основне):

«Синтаксичне узгодження»

Приклади — географічні назви міст, сіл, рік із родовою назвою **узгоджуються** в усіх відмінках: *місто Харків, міста Харкова, місту Харкову; річка Десна, біля річки Десни, річкою Десною.*

Такі приклади **не узгоджуються**, тобто зберігають початкову форму, якщо географічна назва:

- має форму множини: *у місті Чернівці; за селом Семаківці;*
- складена: *у річці Південний Буг; біля села Княжа Лука;*
- уживається рідко: *на острові Кемпа; під горою Маглич.*

При відсутності родових назв *місто, село, озеро, гора* й под. географічні назви, виражені відмінюваними іменниками, змінюються: *Ми всі брати по крові, по Дніпру* (П. Перебийніс). *Сьогодні в нас побачення зі Львовом* (Р. Братунь). *Душі своєї часточку лишила в Чернівцях* (К. Матвійко).

Узгоджені конструкції типу *на горі Говерлі, до острова Базавлука* характерні для усного, побутового мовлення.

Не узгоджуються назви міст, сіл, річок, гір, островів, планет і под. в офіційних документах, повідомленнях, спеціальній літературі (військовій, медичній, географічній):

- народився в місті Білопілля (з біографії);
- дійшли до гори Туркул (зі звіту групи туристів);
- користувалися водою з річки Стугна (із запису в медкарті).

Такі записи сприяють безпомилковому визначенню називного відмінка географічної назви: наприклад, форму у Хватовому (збудовано школу) мають два іменники — географічні назви: *Хватове* та *Хватів*.

З родовою назвою **не узгоджуються** назви вулиць, якщо вони мають форму чоловічого роду або є складною назвою: *вулиця Хрещатик* — *вулицею Хрещатик*, *вулиця Ярославів Вал* — *на вулиці Ярославів Вал*.

Якщо назви вулиць мають форму жіночого роду, із родовою назвою вони **узгоджуються**: *на вулиці Прорізній*, *до вулиці Десятинної*.

Таке вживання назв вулиць є нормативним у текстах офіційно-ділового та наукового стилів. Для розмовного стилю природними є відмінювані форми: *на розі Хрещатика і Прорізної*, *на перетині Володимирської і Андріївського узвозу*.

Власні назви кораблів, газет, заводів, журналів, установ тощо (*крейсер «Іван Мазепа»*, *видавництво «Український письменник»*, *газета «Субота»*) при відмінюванні зберігають форму називного відмінка: *журнал «Дзвін»*, *журналу «Дзвін»*.

Якщо підмет виражений аббревіатурою, дієслово-присудок узгоджується (у роді, числі) з опорним словом, яке входить до розгорнутого складного найменування: *ВРУ (Верховна Рада України) затвердила Закон про освіту*. *МОН (Міністерство освіти і науки) ініціювало впровадження електронної форми освіти*.

У роді, числі та відмінку з аббревіатурами узгоджуються прикметники-означення: *У Київській МАН (Малій академії наук) діє кілька наукових секцій*.

5. Виконайте наступні завдання:

1. **Вправи 2,3** до § 19-20 з підручника О. Авраменка для 11 кл.
2. Знайдіть синтаксичні помилки, поясніть їх. Запишіть правильний варіант.

Радіє і садок, і поле, і долина. Більшість проголосували за пропозицію. Більшість абітурієнтів, які успішно склали вступні іспити, буде зарахована на стипендію й забезпечена гуртожитком. Більшість абітурієнтів будуть зараховані на стипендію й забезпечені гуртожитком. Усі, хто не пройшли реєстрації, повинні з'явитися до відповідального. Ми вивчали книжку, розповідаючи про наших предків.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.

05.10.2023

Група № 35

Урок № 10

Тема уроку: «Складні випадки синтаксичного керування»

Мета уроку: (формування компетентностей): предметні (знання про синтаксичні норми; поняття про синтаксичну помилку; уміння знаходити й виправляти синтаксичні помилки; орфографічні й пунктуаційні навички); ключові (уміння вчитися: аналітико-синтетичні лінгвістичні навички; уміння робити висновки; комунікативні: навички складання власного монологічного висловлення; навички виразного читання; загальнокультурні: естетичні почуття, пов'язані з мовленням).

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 21 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. Запишіть слова, поясніть орфограми.

Шви..кісний, якіс..ний, улес..ливий, осві...читися, хвас...ливий, контраc..ний, щас..ливий, блис..нути, аген...ство, волейболіс...ці, їж..жу, мас..ний, учас..ник, заздріс..ний, ус..ний, випус..ний, стис..нути, щотиж..ня, студен..ський, студентс...во, очис..ний, буревіс..ник, п'я...десять.

3. Законспектуйте матеріал до уроку (основне):

«Синтаксичне керування»

В українській мові найпоширенішим є **дієслівне керування**: читати (що?) повість, допомагати (кому?) людям.

Особливості керування деяких дієслів потрібно запам'ятати: навчати (чого?) мови (не мові), дякувати (кому?) другові (не друга), жартувати, глузувати, насміхатися (з кого?) з ледарів (не над ледарями), вибачати (кому?) братові (не брата), надіслати (чим?) поштою (не по пошті).

На основі моделей дієслівних словосполучень утворюються словосполучення з дієприкметниками, дієприслівниками та віддієслівними іменниками: підказати другові — підказаний другові — підказавши другові — підказка другові.

Іменники теж можуть вимагати певних відмінків (**іменникове керування**): опанування (чого?) курсу, захоплення (чим?) музикою, любов (до чого?) до літератури, освоєння (чого?) спеціальності.

Прикметники так само керують формою іншого слова (**прикметникове керування**): високий на зріст, властивий професії.

Отже, важливим у виборі слова є не лише його лексичне значення, а й граматичні особливості синтаксичного зв'язку в реченні.

У випадку виникнення утруднень потрібно звернутися до словника.

4. Виконайте наступні завдання:

- 1. Вправи 2, 3, 5 до § 21 з підручника О. Авраменка для 11 кл.**
- 2. Утворіть з поданими словами словосполучення. Зробіть висновок про правила вживання їх.**

Оволодіти — опанувати; навчатися — вчити; властивий — характерний; багата — славиться; сповнений — наповнений; дорівнювати — рівнятися; торкатися — доторкатися; знущатися — збиткуватися.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.